

Datum

25 januari 2022

Onderwerp

VNG over debat zorgfraude 3 februari

Geachte dames en heren,

Woensdag 3 februari debatteert u met minister Helder over Zorgfraude. Zorgfraude is een belangrijk onderwerp. Gemeenten willen zorgfraude voorkomen en aanpakken, zodat onze inwoners de goede zorg krijgt die hij/zij nodig heeft en niet de dupe wordt van frauduleuze zorgaanbieders. Zorgverwaarlozing is een veelvoorkomend verschijnsel bij fraude. De inwoner krijgt dan geen zorg, of te weinig zorg, of de zorg is kwalitatief slecht. Meestal is het in geval van fraude een combinatie van deze mogelijkheden. In extreme gevallen wordt vaak misbruik gemaakt van de zorgbehoevende. Gemeenten doen hun best de bestrijding van zorgfraude goed te organiseren. De publicatie van Follow the Money maakt duidelijk dat er op dit vlak nog stappen te zetten zijn.

Gemeentelijk toezicht richt zich op de aanpak van zorgaanbieders die Wmo en Jeugdhulp leveren. Er zijn helaas zorgaanbieders die welbewust en doelbewust, met opzet, frauderen. Soms zetten zij zelfs met dat doel een zorgonderneming op. Omdat je niet wilt dat een malafide zorgaanbieder actief wordt in je gemeente, worden bij de inkoop, voor zover als dat kan, de zorgaanbieders ook met de bril van het toezicht op, door gemeenten gezien. Meer en meer gebeurt dat aan de hand van bewezen indicatoren. Het uitsluiten van zorgaanbieders op grond van toezichtvereisten is echter juridisch heel ingewikkeld en kan slechts sporadisch.

Om een goede uitvoeringspraktijk mogelijk te kunnen maken is het noodzakelijk dat er op rijksniveau een aantal zaken wordt geregeld:

1. Wet- en regelgeving:
  - a. Maak gegevensuitwisseling mogelijk, zowel tussen gemeenten als met partners in de zorgketen;
  - b. Een intensivering van de gemeentelijke capaciteit op toezicht. Daarvoor is tenminste € 85 miljoen nodig;
  - c. Denk ook aan de inzet van andere wetten en maak dit juridisch mogelijk (Wtza, WIBZ, WNT)
2. Proefdraaien in de praktijk: stem in met budget voor Proeftuin bij Voorjaarsnota.

1.a Wet- en Regelgeving: gegevensuitwisseling

Een foutje mag, fraude niet! De aanpak van zorgfraude is complex. De Wmo en de Jeugdwet zijn als het om toezicht en handhaving gaat, niet eenduidig. Extra complex is dat het slechts zeer beperkt mogelijk is gegevens over zorgaanbieders uit te wisselen met andere gemeenten en met de partners in de zorgketen. Er is wetgeving in voorbereiding om die mogelijkheden te vergroten (wetsvoorstel *Bevorderen samenwerking en rechtmatige zorg*), maar die voorziet daar onvoldoende in. De effectiviteit zou nog verder worden vergroot als gemeenten de mogelijkheid zouden krijgen om aan te sluiten bij het onderzoek van andere gemeenten. Nu moet elke gemeente separaat onderzoek doen. Onderzoeken zijn door deze factoren zeer complex, nemen lange tijd in beslag en zijn daardoor ook heel kostbaar. Helaas kunnen de kosten vaak niet worden teruggevorderd van de frauderende

zorgaanbieder, omdat de vogel is gevlogen of omdat er geen geld meer is. Strafrechtelijk onderzoek wordt overgedragen aan het Openbaar Ministerie die al dan niet tot strafvervolgning overgaat. Het rechterlijk oordeel helpt. Als het tot een veroordeling komt, kan de betreffende zorgaanbieder geen VOG meer krijgen. Een beroepsverbod helpt gemeenten nog meer, omdat dat als inkoopvereiste een uitsluitingsgrond kan zijn.

Zorgfraude is soms ook verweven met de georganiseerde criminaliteit. Zorggelden lekken weg en verdwijnen binnen criminele circuits. Om dat tegen te gaan is een gezamenlijke aanpak van gemeenten en Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC's) noodzakelijk.

1.b Wet- en Regelgeving: toezichthouder wettelijk verplicht

Gemeenten moeten toezien op de naleving van de Wmo en de Jeugdwet, maar het is geen vereiste in deze wetten dat een toezichthouder moet worden aangesteld om onderzoek naar mogelijke fraude uit te voeren, noch om te toetsen op de kwaliteit van zorg. Slechts voor een gedeelte van het toezicht op kwaliteit, namelijk het toezicht op calamiteiten, is in de wet een toezichthouder voorzien.

Zonder toezichthouder kun je geen onderzoek uitvoeren. De informatie in het onderzoek moet immers op een juiste wijze worden verzameld, om uiteindelijk bij de rechter stand te kunnen houden. Om zorgfraude aan te pakken en te handhaven op kwaliteit is een intensivering van inzet van mensen en middelen vereist. Daarvoor is tenminste € 85 miljoen nodig. Dat komt neer op gemiddeld twee Fte per gemeente.

1.c Flankerende regelgeving

Om buitensporige winsten tegen te kunnen gaan en waar nodig sancties op te kunnen leggen pleiten wij voor een verbreding van de Wet Toetreding Zorgaanbieders (Wtza), de Wet Integere Bedrijfsvoering Zorgaanbieders (WIBZ) en de Wet Normering Topinkomens (WNT) naar de Wmo en Jeugdwet. Dat zorgt voor duidelijkheid in het zorgveld over rapportageverplichtingen en toepassing van normering. Daarnaast pleiten we voor meer handvatten en kaders voor het toezicht op zorgaanbieders in complexe casuïstiek. Daarbij past aanpassing van wet- en regelgeving voor de samenwerking tussen gemeente en zorgkantoor.

2. Proefdraaien in de praktijk

Wetgeving en uitvoering zijn complex. Het bevorderen van vakmanschap en het delen van kennis is daarom zeer belangrijk. Er zijn een Proeftuinen in de regio's Twente en Hart van Brabant in voorbereiding waar in de praktijk gewerkt wordt aan de doorontwikkeling van het toezicht. Een financiële bijdrage hiervoor wordt in de Voorjaarsnota aan u voorgelegd. In de Proeftuinen worden innovatieve maatregelen om bij het inkoopproces zorgaanbieders te toetsen op integriteit, concreet uitgewerkt. Andere thema's zijn informatie-uitwisseling met toezichthoudende partijen en overleg met zorgaanbieders om hun administratieve lasten te beperken. Met een Fieldlab ondersteunt de VNG de kennisdeling vanuit de Proeftuinen naar de overige gemeenten en vice versa. Want ook buiten de Proeftuinen zijn gemeenten actief in de ontwikkeling van het toezicht & handhaving.

